

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Газилишин Н.Б., Софіян З.З., Генсюрівська Л.Б.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Конспекти уроків

3 клас

До підручника Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32:811.161.2
ББК 74.268.1Укр
Г 12

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Онишків З.М.
вчитель вищої категорії, старший вчитель
Походжай Н.Я.

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 року

Газилишин Н.Б.

Г 12 Українська мова : конспекти уроків : 3 кл. : до підручн. М.Д. Захарійчук, А.І. Мовчун. / Н.Б. Газилишин, З.З. Софіян, Л.Б. Генсюрівська. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014. — 268 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3927-7

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків з української мови, зміст яких відповідає навчальній програмі Міністерства освіти і науки України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Українська мова. 3 клас» (автори Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.).

Запропоновано зразки бесід під час вивчення нового матеріалу, опорні схеми, таблиці, малюнки; різні види робіт над мовним матеріалом, правилами; каліграфічні хвилинки, творчі завдання, цікавий ігровий матеріал.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32:811.161.2

ББК 74.268.1Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3927-7

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Вступ. Мова — найважливіший засіб людського спілкування.		
2.	Рідна і державна мова. Спорідненість української мови з російською та білоруською.		
3.	Культура усного і писемного мовлення. Слова ввічливості, їх уживання в різних ситуаціях.		
4.	Текст і його ознаки. Тема, мета і заголовок тексту. Відновлення деформованого тексту.		
5.	Змістовий зв'язок між частинами тексту. Абзац. Роль абзаців у тексті.		
6.	Ознаки художнього та наукового текстів. Порівняння художнього та наукового текстів.		
7.	Розвиток мовлення. Написання правил на тему «Поведінка в осінньому лісі».		
8.	Ознаки ділового тексту. Складання оголошення.		
9.	План тексту. Поділ тексту на логічно завершені частини за планом і без нього. Складання плану прочитаного тексту.		
10.	Текст-розповідь. Науково-популярний текст. Складання розповіді за серією малюнків та опорними словами.		
11.	Текст-опис. Складання опису за поданим планом і опорними словами. Навчальний діалог.		
12.	Текст-міркування. Складання тексту-міркування за поданим початком та опорними словами. Навчальний діалог.		
13.	Закріплення та узагальнення вивченого про речення. Поділ тексту на речення. Перевірна робота. Діалог.		
14.	Види речень за метою висловлювання.		
15.	Розвиток мовлення. Робота з деформованим текстом.		
16.	Речення окличні та неокличні. Інтонавання речень. Звертання, розділові знаки при них.		
17.	Члени речення. Головні та другорядні члени речення. Зв'язок слів у реченні.		
18.	Зв'язок між словами в реченнях. Словосполучення.		
19.	Однорідні члени речення. Повторення і систематизація вивченого.		
20.	Перевірка знань з мовних тем «Мова і мовлення», «Текст», «Речення».		
21.	Аналіз контрольної роботи. Повторення вивченого.		
22.	Слова з прямим і переносним значенням. Спостереження за значенням слів.		
23.	Слова, що мають кілька значень. Складання речень.		
24.	Розвиток мовлення. Робота з деформованим текстом.		
25.	Однозвучні слова (омоніми). Уживання багатозначних слів.		
26.	Синоніми. Роль синонімів у тексті. Фразеологізми-синоніми.		
27.	Антоніми. Спостереження за вживанням антонімів у тексті. Фразеологізми-антоніми. Попереджувальний диктант.		
28.	Культура мовленого слова: розрізнення літературно-лексичної норми та ненормативної лексики. Пояснювальний диктант.		
29.	Диктант «Осінь».		
30.	Аналіз контрольної роботи. Закінчення слова. Зміна форми слова за допомогою закінчення. Закінчення як засіб зв'язку слів у реченні.		

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
31.	Основа слова. Частини основи: префікс, корінь, суфікс.		
32.	Розвиток мовлення. Складання художнього тексту за початком, сюжетними малюнками і планом.		
33.	Корінь слова. Спільнокореневі слова і форми слова. Різнокореневі слова.		
34.	Чергування голосних [о], [е] з [і] у коренях слів.		
35.	Чергування приголосних [г], [к], [х] із [ж], [ч], [ш] і [з'], [ц'], [с'] у коренях слів. Відновлення деформованого тексту.		
36.	Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в коренях, які перевіряються наголосом.		
37.	Розвиток мовлення. Складання інструкції «Як зробити рамку для фотографії».		
38.	Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и] в коренях, що не перевіряються наголосом. Робота з орфографічним словником.		
39.	Дзвінки та глухі приголосні звуки. Вимова та правопис слів із дзвінками та глухими приголосними звуками. Навчальний діалог.		
40.	Правильна вимова слів із дзвінками приголосними звуками в кінці слів і складів. Навчальний діалог.		
41.	Правильна вимова слів із глухими і дзвінками приголосними звуками. Складання тексту за серією малюнків та опорними словами. Перевірна робота. Діалог.		
42.	Перевірка правопису слів із глухими приголосними.		
43.	Поглиблення знань про дзвінки та глухі приголосні звуки (парні й непарні). Складання розповіді за малюнком і кінцівкою.		
44.	Закріплення вивченого про вимову і правопис слів із дзвінками та глухими приголосними звуками. Написання записки.		
45.	Розвиток мовлення. Написання листа.		
46.	Префікс. Словотворча роль префіксів. Навчальне аудіювання.		
47.	Творення слів із найуживанішими префіксами. Навчальне аудіювання.		
48.	Префікси і прийменники. Перевірна робота. Аудіювання.		
49.	Правопис префіксів роз-, без-. Перенос слів із префіксами.		
50.	Збіг однакових приголосних звуків на межі префікса і кореня. Попереджувальний диктант.		
51.	Правопис префіксів з- (с-). Пояснювальний диктант.		
52.	Диктант «Журавлик».		
53.	Аналіз контрольної роботи. Апостроф після префіксів. Перенос слів з апострофом після префікса. Складання оголошення.		
54.	Розвиток мовлення. Написання запрошення (привітання).		
55.	Суфікс. Роль суфіксів. Навчальний діалог.		
56.	Творення слів із найуживанішими суфіксами. Навчальний діалог.		
57.	Збіг однакових приголосних звуків на межі кореня та суфікса. Перевірна робота. Діалог.		
58.	Поділ слів із суфіксами для переносу. Списування друкованого тексту.		
59.	Усний та письмовий розбори слів за будовою. Перевірна робота. Списування.		
60.	Аналіз перевіркої роботи. Повторення вивченого про будову слова.		
61.	Перевірка знань з мовних тем «Слово», «Значення слова», «Будова слова».		
62.	Повторення вивченого. Аналіз контрольної роботи.		
63.	Розвиток мовлення. Навчальний переказ.		
64.	Підсумковий урок з теми.		

УРОК 56

Дата _____

Клас _____

Тема. Творення слів із найуживанішими суфіксами. Навчальний діалог.

Мета. Поглиблювати знання учнів про суфікс як частину слова. Вчити утворювати нові слова з допомогою найуживаніших суфіксів. Розвивати вміння впізнавати суфікси в усній і писемній мові, влучно добирати їх відповідно до мовленнєвих ситуацій, складати діалоги на задані теми. Формувати соціальну компетентність, уміння співпрацювати в парах. Виховувати любов до слова.

Додатковий
матеріал до уроку

Обладнання: картки із завданнями, таблиця.

Хід уроку

I. Організація класу.

1. Мовна розминка.

— Додай слово: Продзвенів ... Починається ...

— Яким повинен бути учень на уроці?

Уважним

Розумним

Організованим

Кмітливим

— А ще, обов'язково, вихованим, дисциплінованим.

2. Очікування.

— Що очікуєте від уроку?

II. Актуалізація опорних знань учнів.

— Отож, часу не гаєм, зошити розгортаємо, роботу починаємо.

1. Гра «Так — ні».

— Слово складається з основи і закінчення. *(Так.)*

— Щоб виділити закінчення слова, потрібно підібрати спільнокореневі слова. *(Ні.)*

— Якщо змінюєш ти слово, то незмінна там основа. *(Так.)*

— Закінчення служить для зв'язку слів у реченні. *(Так.)*

— Префікс — це частина слова, що стоїть після кореня. *(Ні.)*

— З допомогою префікса утворюються нові слова. *(Так.)*

— Отже, корінь, закінчення, суфікс, префікс — це частини слова.

2. Каліграфічна вправа.

— Прочитайте букви і буквосполучення.

С с сло во тв оре ння

— Яке слово можна скласти з цих буквосполучень?

— Що означає це слово?

— Словотворення, словотвір — розділ мовознавчої науки, що вивчає структуру слів і способи їх творення.

3. Лінгвістична казка.

— Послухайте казку.

Дружно жили префікс, корінь, суфікс, закінчення. Але одного разу корінь почав хвалитися, що він найголовніший, бо в ньому заховане значення слова. Тут обізвалося закінчення: «Без мене ви б не зв'язалися з іншими словами». Префікс зауважив, що він може змінити значення слова. Тільки прийшов суфікс, щоб і собі похвалитися, як господар загорнув зошит.

— Як ви думаєте, для чого служить суфікс?

(Суфікс служить для утворення нових слів.)

4. Відгадування загадки (вправа 214).

— Прочитайте та відгадайте загадку.

В слові знаєш, де я є?

Я творю нові слова

Після кореня.

або форми слова,

А призначення моє — щоб красива і жива
словотворення. розквітала мова... Хто я?

(Суфікс)

— Де в слові може стояти суфікс? (Між коренем і закінченням; після кореня, якщо в слові закінчення немає.)

— Отже, наші припущення правильні. Суфікс служить для творення нових слів і форм слова.

III. Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні на уроці ми побуваємо у королівстві Словотворення. Навчимося утворювати нові слова з допомогою найуживаніших суфіксів.

IV. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу.

1. Інтерактивна вправа «Навчаючи учуся».

1 група. Підібрати пестливі слова, позначити в них суфікс.

2 група. Підібрати слова, які вказують на маленький розмір, позначити в них суфікс.

3 група. Підібрати слова, які вказують на великий розмір, позначити в них суфікс.

На дошці слова.

Заєць — зайчик — зайченятко — зайчисько.

Ведмідь — ведмедик — ведмежатко — ведмедище.

Вовк — вовчик — вовченятко — вовчище.

Лев — левчик — левенятко — левище.

Представник кожної групи пояснює, з допомогою якого суфікса утворили нові слова.

— Отже, ви утворили нові слова з допомогою суфіксів -ик-, -єнятк-, -ищ-, -иськ-, які надали словам нових значень.

2. Робота з підручником.

а) Вправа 215.

— Прочитайте текст спочатку з одним словом у дужках, а потім — з другим.

— Яке значення мають перші слова у дужках? (Звичайне значення слова.)

— Що означає друге слово в дужках? (Пестливе значення слова.)

— Спишіть перший абзац тексту, уставляючи потрібні слова з дужок. Позначте суфікси у цих словах.

І не зоглядівся левчик, як літечко минуло. Настала осінь з вітрами холодними, з дощами дрібними. А дедалі сніг став перепадати.

— Ці слова утворилися з допомогою суфіксів -ик-, -н-, -ищ-, -иськ-.

б) Робота в групах.

— Доберіть антоніми до підкреслених слів.

1 група. Літо, холодними.

Літо — зима; холодними — теплими.

2 група. Біда, дрібними.

Біда — радість; дрібними — грубими.

3 група. Холод, удень.

Холод — тепло; удень — вночі.

в) Вправа 216.

— Прочитайте прислів'я і поясніть їх зміст.

Яблучко від яблунки недалеко відкотиться. У хатоньці, як у віночку, і господинечка, як сонечко. Дивиться лисичкою, а думає вовчиком.

— Спишіть підкреслені слова і позначте в них суфікси.

Ябл^уч^ко, ябл^ун^ки, у хат^он^ьці, у ві^оч^ку, гос^поди^неч^ка, сон^еч^ко, лис^ич^кою, вов^чик^ом.

УРОК 120

Тема. Аналіз контрольної роботи. Підсумковий урок за рік.

Мета. Узагальнити і систематизувати знання учнів, здобуті під час навчання у третьому класі. Формувати пізнавальну активність. Розвивати зв'язне мовлення. Виховувати вміння співпрацювати з однокласниками.

Хід уроку

I. Організація класу.

II. Повідомлення теми та завдань уроку.

— Сьогоднішній урок — це змагання, під час якого ви повинні показати, чого навчилися протягом року на уроках української мови, як вмієте співпрацювати у групах, допомагати і підтримувати один одного.

— То ж девіз нашого уроку:

Ми розумні і кмітливі, вигравати завжди в силі.

III. Проведення змагання. (Завдання на картках.)

Від кожної команди виступає один учень. Йому допомагає консультант.

Завдання 1.

— Запишіть слова в алфавітному порядку. Підберіть назву, яка об'єднує ці слова.

1 група

Булка, хліб, печиво, тістечко,
вареники, торт.

2 група

Сир, молоко, масло, вершки,
кефір, ряжанка.

Завдання 2.

— Зробіть звуко-буквений аналіз слів.

1 група

м'ята
осінній
читають

2 група

п'ять
гіллястий
стоїть

Завдання 3.

— Прочитайте речення.

— Підкресліть головні слова в реченні.

1 група

Краплинки роси блищать і пере-
ливаються на сонці різними ко-
льорами.

2 група

Краплиночки бігають і скочуються
з ніжних зелених травинок.

Завдання 4.

— Прочитайте.

— Вставте пропущені букви.

— Підкресліть дієслова.

1 група

Послухала баба, пішла в хи.-
ку, назмітала в засіку борошенця,
витопила в п..чі, замісила гарнень-
ко тісто, сп..кла колобок та й по-
клала на вікні, щоб прост..гав.

2 група

Ж..ли собі двоє м..шенят —
Круть і Верть та півник Голос..-
сте Горлечко. М..шенята тільки й
знають, що танцюють і співають.
А півник всіх піснею збудить і до
роботи б..реться.

Завдання 5.

— Підберіть перевірні слова та вставте букви.

1 група

кі(г, х)ті —
боро(т, д)ьба —
дьо(г, х)тем —

2 група

ні(г, х)ті —
хо(т, д)ьба —
во(г, х)кий —

допомо(г, х)ти —

гря(т, д)ка —

не(с, з)ти —

Завдання 6.

— Встановіть зв'язки між словами у реченні.

1 група

Ніжно колише хвилі легкий вітерець.

Завдання 7.

— Визначте відмінок іменників.

1 група

Стояв біля яблуні (...).

Посадив яблуню (...).

Сидить на яблуні (...).

Виросла яблуня (...).

Завдання 8.

— З кожної групи слів складіть і запишіть речення.

1 група

Блукав, я, лісом, довго.

День, і, був, сонячний, спекотним.

Синя, раптом, хмарка, набігла.

Дощик, посипався, дрібний.

Завдання 9.

— Складіть сенкан.

1 група

Про літо

(Яке?) ... , ... ,

(Що робить?) ... , ... ,

Як ... нам.

IV. Підсумок уроку.

V. Нагородження переможців.

Переможці отримують символічний ключ, яким відчинять двері до четвертого класу.

2 група

Навесні мелодійно звучали веселі струмочки.

2 група

Достигають груші (...).

Їсти груші (...).

Повісив на груші (...).

Злізти з груші (...).

2 група

Біля, діти, знайшли, лісу, гороб-
чика.

Не, літати, він, вмів.

Хлопці, його, додому, принесли.

Звук, скоро, він, і жив, у, будинку.

2 група

Про весну

(Яка?) ... , ... ,

(Що робить?) ..., ...,

Як ... нам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Будна Н.О. Тестові завдання з української мови. 3 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014.
2. Будна Н.О., Канищенко А.П. Українська мова : зошит: 3 кл. Ч.1, Ч. 2 — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014.
3. Вашуленко М.С., Понамарьова К.І та інші. Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, із навчанням українською мовою 1-4 класи. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2012.
4. Генсюрівська Л.Б., Софіян З.З. Українська мова. Диференційовані завдання до вправ. 3 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014.
5. Захарійчук М.Д. Українська мова: підруч. для 3 кл. загальноосвітн. навч. закл. з навч. укр. мовою. — К.: Грамота, 2012.
6. Зубков М.Г. Українська мова: Універсальний довідник. — Харків: Видавничий дім «Школа», 2004.
7. Кидисюк Н.П. Збірник переказів з української мови. 1-4 класи. — Харків: Видавництво «Ранок», 2008.
8. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. — К.: Академія, 2006.
9. Міхолат О.М. Навчальна програма дисципліни «Вступ до мовознавства» (для бакалаврів напрямку «Філологія», спеціальності «Педагогічна освіта» спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти.».) — К.: МАУП, 2005.
10. Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Зошит для контрольних робіт. 3 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014.
11. Природа навколо нас. Загадки, вірші, прислів'я та приказки / Упор. Майхрук М.І. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2009.
12. Семеренко Т.В., Походжай Н.Я., Шост Н.Б. Українська мова. Картки для поточного та тематичного контролю знань: 3 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014.
13. Словник української мови в 20 томах (СУМ-20) — К.: Видавництво «Наукова думка», 2010.
14. 7-е видання: Великий тлумачний словник сучасної української мови — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009.
15. Сухомлинський В.О. Квітка сонця: притчі, казки, оповідання / В.О. Сухомлинський; пер. Д.С. Чередниченка. — Харків: ВД «Школа», 2011.
16. Українська мова. Списування друкованого тексту: зошит: 3 кл. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2014.
17. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства імені О.О. Потебні; Інститут української мови — Київ: Наукова думка, 2007.
18. Ющук І.П. Українська мова. — Київ: Либідь, 2005.

Навчальне видання

ГАЗИЛИШИН Наталія Богданівна
СОФІЯН Зоряна Зеновійвна
ГЕНСЮРОВСЬКА Людмила Богданівна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Конспекти уроків
2 клас

До підручника Захарійчук М.Д., Мовчун А.І.

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Марія Мигаль*
Обкладинка *Аліни Воронкової*
Комп'ютерна верстка *Людмили Гумен*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 24.07.2014. Формат 60х84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 31,16. Умовн. фарбо-відб. 31,16.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідомство про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №424 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С.Бандери, 34а, м.Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3927-7

